

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 157)

Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/523)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

23.8.1999

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-1510/4114

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 22.8.1999 tarihinde kararlaştırılan "Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Bilindiği gibi, merkezi Kocaeli olan ve bu ilin çevresindeki geniş bir alanda büyük bir tahribata yol açan deprem felaketi sonucunda, bölgede büyük can ve mal kaybı meydana gelmiştir.

Bu büyük doğal afet nedeniyle başta ihale, imar, kültür ve tabiat varlıklarının korunması, müteahhitlik ve sivil savunma konuları olmak üzere bazı konularda yürürlükteki kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde ivedilikle değişiklik yapılması ve bu konularda yeni düzenlemelere gidilmesi ihtiyacı doğmuştur. Meydana gelen büyük kayıpların telafi edilmesi, deprem bölgesinde normal hayata dönülebilmesi, hasar ve tahribatın giderilmesi amacıyla, bazı kanunlarda ivedi olarak değişiklik yapılmasında ve bölgedeki hizmetlerin bir merkezden eşgüdümlü olarak yürütülmesinde zorunluluk vardır.

Diğer yandan, doğal afetlere karşı alınacak önlemler ve doğal afetlerin oluşturduğu yıkımın daha az zararla atlattılması için ülke çapında geçerli olacak düzenlemelerin de yapılması gerekmektedir.

Bu suretle, bir yandan deprem bölgesindeki hasar ve tahribatın giderilmesi, bölgede normal hayata dönülmesi ve bölge ekonomisinin düzeltilmesi, diğer yandan da daha uzun vadeli ve ülke çapında geçerli önlemlerin alınması için ihtiyaç duyulan yasal tedbirlerin vakit kaybedilmeden alınması amaçlanmaktadır.

Söz konusu ihtiyaçları karşılamak üzere kanun hükmünde kararnameler çıkarılması amacıyla bu Tasarı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Kanunun amacı, doğal afetlere karşı alınacak önlemlerin belirlenmesi ve bu afetler nedeniyle doğan zararların giderilmesi için ivedi ve zorunlu hollere münhasır olmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek şeklinde açıklanmaktadır.

Madde 2. — Kanunun kapsamına giren konular; imar, ihale, müteahhitlik hizmetleri, kültür ve tabiat varlıklarının korunma, doğal afetler, sivil savunma konuları ile ekonomik konularda yapılacak düzenlemeler, fon kurulması, teşkilât kanunlarında yapılacak değişiklikler ile çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde doğal afetlerle ilgili olarak gerçekleştirilecek değişiklikler biçiminde belirtilmektedir.

Madde 3. — Kanun hükmünde kararnamelerin hazırlanması sırasında gözönünde bulundurulacak ilkeler belirlenmekte ve Anayasa Mahkemesi kararları da dikkate alınarak, düzenlemenin ancak ivedi ve zorunlu hollere münhasır olması gerektiği hükme bağlanmaktadır.

Madde 4. — Bu maddede, Bakanlar Kuruluna verilen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin, Kanunun yayımından itibaren üç ay süre ile geçerli olduğu belirtilmekte ve yetki süresi içinde Bakanlar Kurulunun birden fazla kanun hükmünde kararname çıkarabileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 5. — Yürürlük maddesidir.

Madde 6. — Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

26.8.1999

Esas No. : 1/523

Karar No. : 52

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 23.8.1999 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte Komisyonumuza havale edilen "Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı", Komisyonumuzun 25.8.1999 tarihinde yapmış olduğu 31 inci birleşimde, hükümeti temsilen Bayındırlık ve İskân Bakanı Koray Aydın ve Devlet Bakanı Fikret Ünlü ile Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı ve Hazine Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, Marmara Bölgesinde meydana gelen ve başta Kocaeli İli ile diğer komşu illeri de önemli ölçüde etkileyen deprem felaketi, sözkonusu bölgede büyük can ve mal kaybına yol açmıştır. Meydana gelen kayıpların giderilebilmesi ve deprem bölgesinde bir an önce normal hayata dönülebilmesi için başta ihale, imar, kültür ve tabiat varlıklarının korunması müteahhitlik ve sivil savunma konularında olmak üzere yürürlükteki mevzuatta ivedi değişiklikler yapılması ve yeni düzenlemelere gidilmesi ihtiyacı doğmuştur. Diğer yandan, doğal afetlere karşı alınacak önlemlere ve bunlardan doğacak zararların telafisine ilişkin olarak, ilke genelinde geçerli olacak düzenlemelere de ihtiyaç duyulmaktadır.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde; deprem bölgesindeki tahribatın giderilmesi, bölgede normal hayata dönülmesi ve bölge ekonomisinin düzeltilmesinin yanında, uzun vadeli ve ilke çapında geçerli önlemlerin alınması için ihtiyaç duyulan yasal tedbirlerin vakit kaybedilmeden hayata geçi-

ritebilmesini teminen Bakanlar Kuruluna, üç ay süre ile birden fazla kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Deprem felaketinin sadece Marmara Bölgesini değil ülkemizin diğer yörelerini de önemli ölçüde etkilediği, ülkemiz ekonomisinin ve malî yapısının dengelerini alt üst ettiği,

- Kamu kurum ve kuruluşlarının mevcut yetki ve imkânlarını yeterince kullanmadığı, afet bölgesindeki kurtarma çalışmalarında da koordinasyon eksikliğinin açıkça ortaya çıktığı,

- Kriz masalarının iyi niyetli çabalarına rağmen yeterli olmadığı, bu tür olaylar için etkin bir planlama ve müdahale kurumu bulunmadığı,

- Deprem bölgesinde meydana gelen düzensizliğin yetki eksikliğinden değil, yetkilerin değişik kuruluşlara dağıtılmasından ve bu kuruluşların yeterince eşgüdüm sağlayamamalarından kaynaklandığı,

- Bugüne kadar süre gelen ihmalin ve gerekli önlemlerin alınmamasının felaketin boyutlarını artırdığı,

- Deprem bölgesinin genişliği sebebiyle kurtarma çalışmalarında süratin ve koordinasyonun sağlanamadığı, birden fazla ilin depreme maruz kalması nedeniyle iller arası yardımlaşma yollarının tıkanması,

- Uğranılan felaketin boyutlarının tespit edilerek, kurtarma çalışmalarındaki eksiklik ve aksaklıklar ile karşılanması gereken ihtiyaçlar konusunda komisyon üyelerinin bilgilendirilmesinde fayda görüldüğü,

- Getirilen düzenlemenin, merkezi idarenin yetki ve sorumluluklarının artırılmasına yönelik olduğu, oysa sorunların bu şekilde çözülemeyeceği, sadece yetki kanunlarının çıkarılmasının yeterli olmayacağı, sağlıklı bir teşkilâtın da gerçekleştirilmesi gerektiği, bu tür sorunlarda yerel yönetimlerin meseleye daha çabuk müdahalede bulunabileceği.

- Depremde meydana gelebilecek hasarın en aza indirilebilmesi için binaların inşaatı safhasında kurallara titizlikle uyulması ve denetime önem verilmesi gerektiği, inşaat işlerinde ehil insanların çalıştırılmasının şart olduğu, bu konuya ilişkin yasal düzenlemelerin bir an önce yapılması gerektiği,

Şeklindeki görüş ve önerileri takiben hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

- Deprem felaketinin son derece geniş bir bölgede meydana gelmiş olmasının çalışmaları aksattığı, deprem nedeniyle meydana gelen felaketin ciddi boyutlara ulaştığı,

- Meydana gelen hasarın giderilebilmesi ve kayıpların en kısa zamanda telafi edilebilmesi için mevzuat değişikliğine ihtiyaç duyulduğu, bu nedenle sözkonusu Kanun Tasarısının hazırlandığı,

İfade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip, Tasarı ve gerekçesi komisyonumuzca da benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının;

- 1 inci maddesi müşavirlik hizmetleri, mevcut fonların işleyişi, bağış ve yardımların etkin kullanılını, zararların karşılanmasına yönelik sigorta sisteminin oluşturulması konusunda düzenlemeler yapılmasına imkân verecek şekilde yeniden düzenlemek suretiyle,

- 2 nci maddesi, 1 inci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak yeniden düzenlenmek suretiyle,

- 3 üncü maddesinin (f) bendi, maksadın daha iyi ifade edilebilmesi amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle,

- 4 üncü maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin ve 5 ve 6 ncı maddeleri ise aynen,

Kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Metin Şahin
Antalya
Sözcü
Nihat Gökbulut
Kırıkkale
Üye
Sait Açıba
Afyon
(Muhalefet şerhi eklidir)

Üye
Gaffar Yakın
Afyon
Üye
Zeki Ergezen
Bitlis
(Muhalefet şerhi eklidir)

Üye
Oğuz Tezmen
Bursa
Üye
Hakkı Duran
Çankırı
Üye
Aslan Polat
Erzurum
Üye
Ali Er
İçel
Üye
Aydın Ayaydın
İstanbul

Üye
Yılmaz Karaköyümlü
İstanbul

Başkanvekili
Mehmet Hanifi Tiryaki
Gaziantep
Kâtip
Cafer Tufan Yazıcıoğlu
Bartın
Üye
Abdülkadir Akcan
Afyon

Üye
Ali Uzunırmak
Aydın
Üye
M. Altan Karapaşaoğlu
Bursa
(Muhalefet şerhi eklidir)

Üye
Süleyman Coşkun
Burdur
Üye
Mücahit Himoğlu
Erzurum
Üye
Ramazan Gül
Isparta
Üye
Celal Adan
İstanbul
Üye
Ali Coşkun
İstanbul
(İmzada bulunamadı)

Üye
Nesrin Nas
İstanbul

Üye
Masum Türker
İstanbul

Üye
İlhami Yılmaz
Karabük

Üye
Necdet Tekin
Kırklareli

Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya

Üye
Süleyman Çelebi
Mardin

Üye
Cevat Ayhan
Sakarya
(Muhalefet şerhi eklidir)

Üye
Kemal Kabataş
Samsun

Üye
Hasan Özgöbek
Uşak

Üye
Hasan Metin
İzmir

Üye
Zeki Önal
Karaman
(Muhalefet şerhi eklidir)

Üye
Ali Gebeş
Konya

Üye
Ahmet Derin
Kütahya
(Muhalefet şerhi eklidir)

Üye
Veyssi Şahin
Mardin
(İnzada bulunamadı)

Üye
Tarık Cengiz
Samsun

Üye
Lütfi Ceylan
Tokat

Üye
Bekir Gündoğan
Tunceli

MUHALEFET ŞERHİ

"Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı"nın 1 ve 2 nci maddelerinde Bakanlar Kurulunca "Fon Kurulması" ile ilgili düzenlemenin, Türk Mali Sistemindeki mevcut fonlar dikkate alındığında ve Bayındırlık Bakanlığı bünyesinde "Afetler Fonu"nun mevcut olması dikkate alındığında yeni bir fon kurulması gereksizdir.

Ayrıca "İlkeler" başlığı altındaki 3 üncü maddenin (f) fıkrasında ifade edilen "hukukî ihtilafların" çözümlüne dair işlemlerin hızlandırılması ile ilgili yetki yasasının hangi hukukî durumu kapsadığı meçhul olduğundan işbu muhalefet şerhi düzenlenip, imzalanmıştır.

Zeki Ergezen
Bitlis

Sait Açıba
Afyon

Zeki Önal
Karaman

Ahmet Derin
Kütahya

Aslan Polat
Erzurum

M. Altan Karapaşoğlu
Bursa

Cevat Ayhan
Sakarya

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

DOĞAL AFETLERE KARŞI ALINACAK ÖNLEMLER VE DOĞAL AFETLER NE- DENİYLE DOĞAN ZARARLARIN GİDE- RİLMESİ İÇİN YAPILACAK DÜZENLE- MELER HAKKINDA YETKİ KANUNU TASARISI

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı; doğal afetlere karşı alınacak önlemlerin belirlenmesi, bu afetler nedeniyle doğan zararların giderilmesi, yeni yerleşim alanlarının kurulması, ihale, imar, müteahhütlik, sivil savunma ve ekonomik konulara ilişkin düzenlemeler yapılması ve gerektiğinde ilave fon kurulması amacıyla ivedi ve zorunlu hallere münhasır olmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararname; imar, ihale, müteahhütlik hizmetleri, kültür ve tabiat varlıklarını koruma, doğal afetler, sivil savunma ve ekonomik konularda yapılacak düzenlemeleri, fon kurulmasını ve teşkilât kanunlarında yapılacak değişiklikler ile çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde doğal afetlerle ilgili değişiklikleri kapsar.

İlkeler

MADDE 3. — Bakanlar Kurulu ivedi ve zorunlu hollere münhasır olmak kaydıyla, 1 inci madde ile verilen yetkiyi kullanırken;

- Doğal afetlere maruz kalan yerlerde normal yaşamın devamını sağlayacak hizmetlerin verimli, etkin ve hızlı bir biçimde yürütülmesini,
- Doğal afet bölgesindeki hasar ve tahribatın bir an önce giderilmesini,

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

DOĞAL AFETLERE KARŞI ALINACAK ÖNLEMLER VE DOĞAL AFETLER NE- DENİYLE DOĞAN ZARARLARIN GİDE- RİLMESİ İÇİN YAPILACAK DÜZENLE- MELER HAKKINDA YETKİ KANUNU TASARISI

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı; doğal afetlere karşı alınacak önlemlerin belirlenmesi, bu afetler nedeniyle doğan zararların giderilmesi, yeni yerleşim alanlarının kurulması, imar, ihale, müteahhütlik, müşavirlik hizmetleri ile kültür ve tabiat varlıklarını koruma, sivil savunma, mevcut fonların işleyişi ve gerektiğinde ilave fon kurulması, her türlü bağış ve yardımların etkin kullanımı, ekonomik konularda düzenleme, doğal afetler sonucunda doğacak zararların karşılanmasına yönelik bir sigorta sisteminin oluşturulması ve teşkilât kanunlarında yapılacak değişiklikler ile ivedi ve zorunlu hollere münhasır olmak üzere Bakanlar Kuruluna Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanuna göre çıkarılacak Kanun Hükmünde Kararnameler; imar, ihale, müteahhütlik, müşavirlik hizmetleri ile kültür ve tabiat varlıklarını koruma, doğal afetler, sivil savunma, mevcut fonların işleyişi ve her türlü bağış ve yardımların etkin kullanımı ve gerektiğinde ilave fon kurulması ekonomik konularda yapılacak düzenlemeleri, doğal afetler sonucunda doğacak zararların karşılanmasına yönelik bir sigorta sisteminin oluşturulmasını ve teşkilât kanunlarında yapılacak değişiklikler ile çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde doğal afetlerle ilgili değişiklikleri kapsar.

İlkeler

MADDE 3. — Bakanlar Kurulu ivedi ve zorunlu hollere münhasır olmak kaydıyla, 1 inci madde ile verilen yetkiyi kullanırken;

- Doğal afetlere maruz kalan yerlerde normal yaşamın devamını sağlayacak hizmetlerin verimli, etkin ve hızlı bir biçimde yürütülmesini,
- Doğal afet bölgesindeki hasar ve tahribatın bir an önce giderilmesini,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

c) Doğal afet bölgesindeki hizmetlerin yürütülmesinde ilgili kuruluşlar arasında eşgüdümün sağlanmasını,

d) Ülke çapında depreme dayanıklı çağdaş bir yapılaşmanın sağlanmasını,

e) Doğal afet meydana gelen bölgelerin ekonomisinde dengelerin ve güven ortamının sağlanmasını, istikrarın gerçekleştirilmesini ve hızlı kalkınma için gerekli tedbirlerin alınarak verimin yükseltilmesini,

f) Doğal afet bölgelerinde oluşan hukukî ihtilafların çözümüne dair işlemlerin hızlandırılmasını,

Gözönünde bulundurulur.

Yetki süresi

MADDE 4. — Bu Kanunla Bakanlar Kuruluna verilen yetki, Kanunun yayımından itibaren üç ay süre ile geçerlidir. Bu süre içinde Bakanlar Kurulu birden fazla kanun hükmünde kararname çıkarabilir.

MADDE 5. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu Kanun Hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bülent Ecevit

Başbakan

Dev. Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

R. Önal

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. Gürsel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Adalet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Değişleri Bakanı

İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bakanı

K. Aydın

Tarım ve Köyişleri Bakanı

Prof. Dr. H. Y. Gökalp

Kültür Bakanı

M. İ. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. Toskay

Devlet Bakanı

S. Somuncuoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. Mirzaoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Çay

Millî Savunma Bakanı

S. Çakmakçoğlu

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı

Doç. Dr. O. Durmuş

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Y. Okuyan

Turizm Bakanı

E. Muncu

Çevre Bakanı

F. Aytekin

En. ve Tab. Kay. Bak. ve Başb. Yrd.

M. C. Ersümer

Devlet Bakanı

M. Keçeciler

Devlet Bakanı

Y. Yalova

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

E. S. Gaydatı

Devlet Bakanı

M. A. İrtemişlik

İçişleri Bakanı

S. Tantın

Millî Eğitim Bakanı

M. Bostancıoğlu

Ulaştırma Bakanı

Prof. Dr. E. Öksüz

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. K. Tanrıku

Orman Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) Doğal afet bölgesindeki hizmetlerin yürütülmesinde ilgili kuruluşlar arasında eşgüdümün sağlanmasını,

d) Ülke çapında depreme dayanıklı çağdaş bir yapılaşmanın sağlanmasını,

e) Doğal afet meydana gelen bölgelerin ekonomisinde dengelerin ve güven ortamının sağlanmasını, istikrarın gerçekleştirilmesini ve hızlı kalkınma için gerekli tedbirlerin alınarak verimin yükseltilmesini,

f) Doğal afet bölgelerinde afetten kaynaklanan hukukî ihtilafların çözümüne dair işlemlerin hızlandırılmasını,

Gözönünde bulundurulur.

Yetki süresi

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.